Tryghedsmåling 2022

Den sidste dans med Covid-19?

Af Jacob Andersen, Jørgen Goul Andersen og Anders Hede

TrygFonden

Indholdsfortegnelse

Indledning 4

Kapitel 1 5

Corona og trygheden

Kapitel 2 10

Hvor galt gik det med trivslen?

Kapitel 3 13

Opbakning til corona-kursen

Kapitel 4 16

Tillid og vaccineskepsis

Tekstboks 22

Om undersøgelsen

© Copyright TrygFonden smba

Udgiver: TrygFonden smba
Redaktion: Dansk Kommunikation ApS.
Design: Morten Petersen, ReflektDesign

TrygFonden smba
(TryghedsGruppen smba)
Hummeltoftevej 49
DK-2830 Virum

www.tryghed.dk

Indledning

Vi blev klart mindre utrygge for corona med den aktuelle omikron-variant. Men vi blev samtidig mere forsigtige for at undgå at blive smittet. Vi så smitten nærme sig verdensrekord. Men vi efterspurgte ikke flere restriktioner og mistænkte heller ikke regeringen og myndighederne for at have sluppet styrepinden.

Sådan lyder nogle grove konklusioner på analysen af de gennemsnitlige holdninger i befolkningen i januar 2022, da myndighederne hævede alle restriktioner og forudså pandemiens snarlige afslutning.

Går man tættere på – som vi gør på de følgende sider – var holdningsbilledet naturligvis mere sammensat.

Blandt personer med mindre godt helbred var to tredjedele fortsat utrygge – og Omikron var ikke noget fremskridt.

Vi ser også, at trivslen er vokset i mange befolkningsgrupper, sammenlignet med nedlukningstiden, men det gjaldt ikke forældregenerationerne, der især betalte prisen, da Omikron buldrede løs.

Analysen viser en fortsat stærk opbakning til den danske håndtering af corona og en høj tillid til politikere. Det gælder dog ikke de uvaccinerede, som bestemt ikke tror på, at politikerne grundlæggende prøver at træffe de bedste beslutninger for landet.

Undersøgelsen følger op på de i alt seks undersøgelser af befolkningens tryghed, trivsel og tillid, som TrygFonden har gennemført i løbet af pandemien.

1. Corona og trygheden

Utrygheden for coronasmitten svingede igennem 2020 og 2021 i høj grad i takt med med smittetallet selv, navnlig indtil vaccinerne satte en ny dagsorden.

Efter de første måneders drama i marts og april 2020 faldt utrygheden. I Tryghedsmålingen i maj '20, da den første store genåbning stod for døren, var 47 pct. fortsat nervøse for smitten.

I november 2020, da anden smittebølge var i gang og smittetallene fulgte en eksponentielt stigende kurve, blev over halvdelen af befolkningen personligt utrygge (53 pct.).

Efter en vinter med mange smittede og døde, stilnede epidemien af i løbet af februar 2021.I marts 2021 lå andelen af utrygge da også stadig højt – på 49 pct.

Så begyndte utrygheden at falde. I Tryghedsmålingen i juli var smitten stort set væk, omtrent alle havde fået tilbud om vaccination, og kun 27 pct. var nu personligt utrygge.

Efter sommeren gik det hurtigt den forkerte vej igen. I løbet af det tidlige efterår blev den særligt farlige Delta-variant dominerende i alle lande.
Samtidig viste det sig, at vaccinernes beskyttende effekt faldt meget og hurtigt. Israel, der var først til at vaccinere, blev også de første til at revaccinere, da smitten på ny eksploderede. Danmark fulgte eksemplet samtidig med at smittetallet voksede.

I begyndelsen af december nåede smitten i Danmark et foreløbigt toppunkt med Omikron. En række restriktioner blev gradvis genindført, og alle der ønskede det havde udsigt til 3. vaccination.

I løbet af januar slog smitten i Danmark så alle rekorder. Ikke bare sine egne, men hele verdens. Omikron var supersmitsom, men efterhånden blev det også klart, at Omikron var mindre farlig end sine forgængere (i det mindste på kort sigt i en gennemvaccineret befolkning). Politikere og myndigheder firede gradvis på restriktionerne.

Utrygheden nåede langt fra op på niveauet fra begyndelsen af epidemien eller vinteren 20-21. Kun 37 pct. var personligt utrygge.

Som det har været tilfældet i hele epidemien, var utrygheden mest udbredt blandt kvinderne. Se figur 1.

Figur 1 – Utrygge kvinder

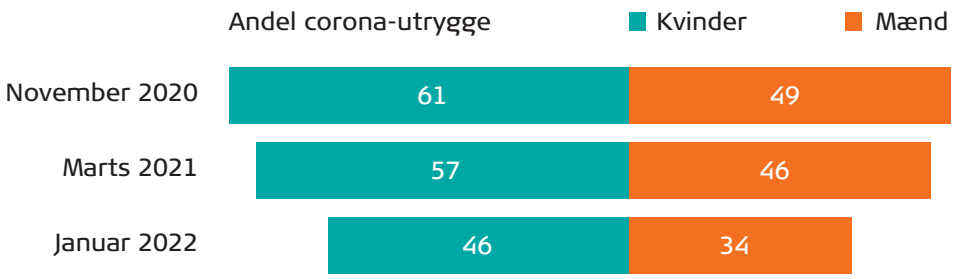

Spørgsmål: Nedenfor er anført en række problemer. Angiv hvor utryg du for tiden er over for disse problemer... For at coronavirus skal gå alvorligt ud over mig eller mine nærmeste. Andel noget og meget utrygge.
Kilde: Tryghedsmålingerne

Man kunne forvente, at de mere utrygge især skal findes i de ældste befolkningsgrupper, der igennem hele pandemien har været de mest utrygge og også har haft mest at frygte. *Det er dog ikke længere tilfældet i januar 2022.* Det spiller heller ingen (statistisk signifikant) rolle for utrygheden, hvilken stilling eller uddannelse svarpersonerne har.

Derimod ses en tydelig effekt af helbred – jf. figur 2.

Ca. hver fjerde blandt de mest raske var personligt utrygge for corona i januar 22. Det samme gjaldt to tredjedele af dem med et "mindre godt" helbred. Og forskellen er større i januar 2022 end i maj 2020. Sammenligner vi med marts 21, da vaccinationerne så småt var i gang, er faldet nogenlunde lige stort i alle helbredsgrupper i procent – men relativt størst blandt dem med det bedste helbred.

Man kunne godt forvente, at smitterekorden og udsigten til fuld genåbning kunne skabe utryghed blandt folk med dårligt helbred. Det er dog ikke umiddelbart, hvad vi ser. Andelen af utrygge er faldet i alle helbredsgrupperne siden marts 2020 – den gang de færreste var vaccineret. En medvirkende forklaring kan være den optimistiske vurdering af Omikron, der blev mere og mere udbredt på spørgetidspunktet.

Figur 2 – Et helbredsspørgsmål

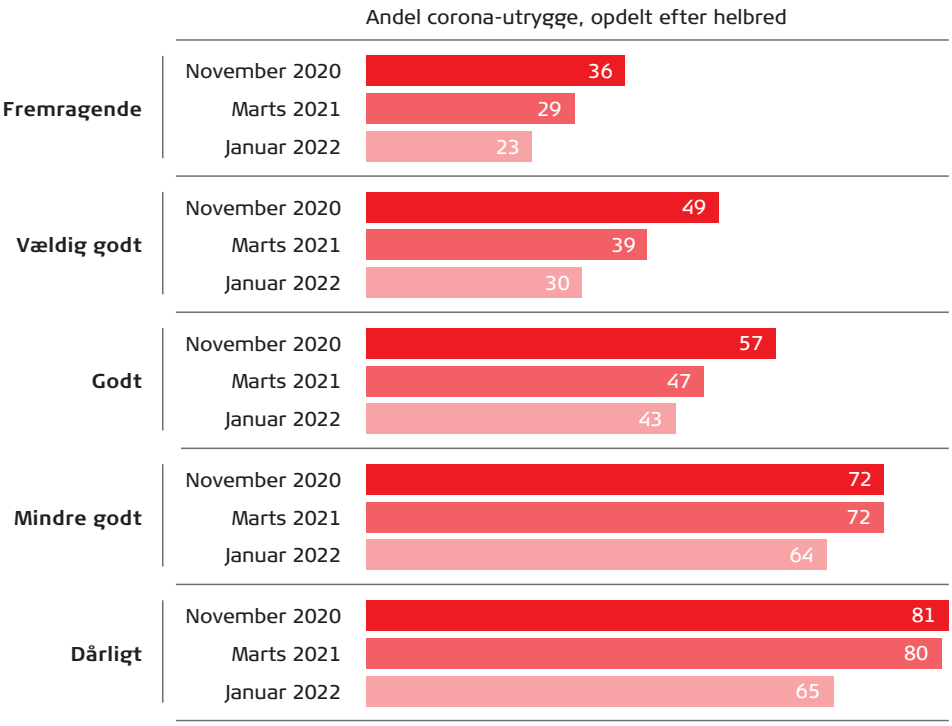

Samme spørgsmål som i figur 1 + spørgsmålet: Hvordan synes du, dit helbred er alt i alt? Svarmuligheder ses i figuren.

Ser man på befolkningen generelt, er der er ikke tvivl om at omtalen – og oplevelsen – af Omikron som milderer har dæmpet utrygheden. Det ses i svarene på følgende spørgsmål: "Er du personligt blevet mere eller mindre utryg for at blive smittet, efter at den nye form for corona (Omikron) er blevet den mest udbredte?" Svarene ses i figur 3.

Figur 3 – Omikron har delt vandene

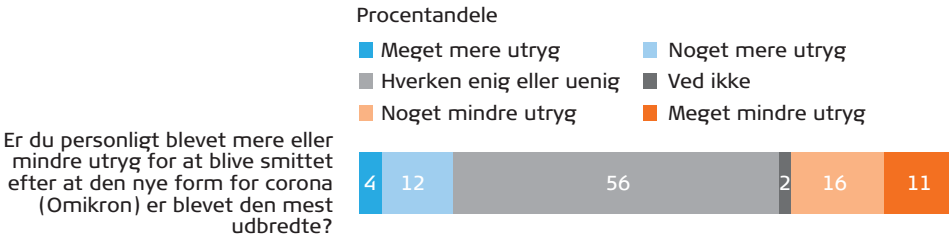

Antal svarpersoner 2544
Kilde: Tryghedsmåling. januar 2022

Figuren viser ganske vist, at et pænt flertal hverken frygtede Omikron mere eller mindre end de varianter, der gik forud: 56 pct. var lige så trygge hhv. utrygge som før Omikron.

Men blandt dem, der tog bestik af den nye corona-variant, blev de fleste (27 pct.) *mere* trygge, mens 16 pct. blev *mindre* trygge.

Blandt dem med mindre godt helbred er tallene næsten byttet om: 28 pct. blev mindre trygge og kun 9 pct. blev mere trygge i denne gruppe.

Også i disse tal finder vi en (beskeden) kønsforskel: Lidt flere mænd end kvinder sænkede paraderne.

Der er også karakteristiske aldersforskelle, når man ser, hvem der blev *mere forsigtige* i epidemiens Omikron-fase. Se figur 4.

Figur 4 – De forsigtige

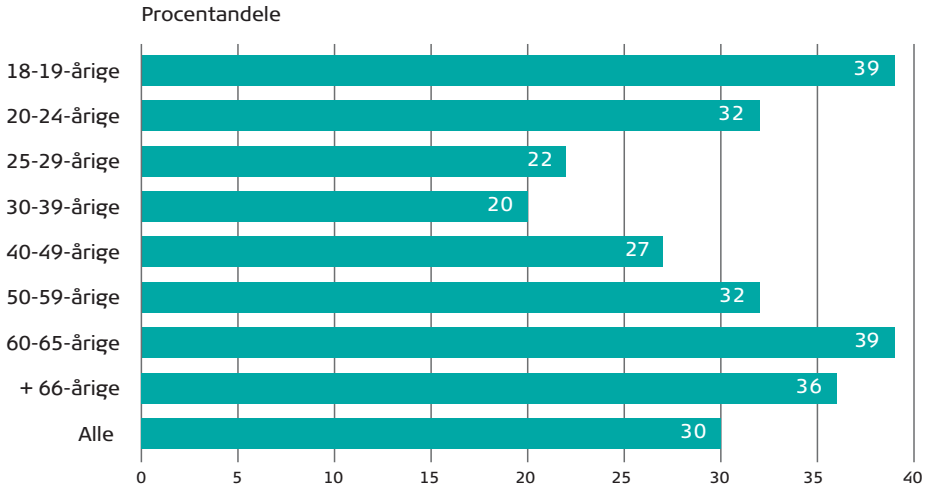

Spørgsmål: Har den hurtige udbredelse af Omikron gjort dig mere eller mindre forsigtig, når du omgås nogen som du ikke bor sammen med? Andel noget og meget mere forsigtige. Andel svarpersoner i samtlige aldersgrupper er 171-560, bortset fra de 18-19-årige, der kun tæller 38 personer.
Kilde: Tryghedsmåling, januar 2022

Figuren viser, at de 60+ årige blev mere forsigtige end andre aldersgrupper, da Omikron brød igennem. Der er dog ikke tale om en systematisk tendens, hvor forsigtigheden voksede med alderen. Reaktionsmønsteret afspejler til gengæld, hvem der blev smittet i januar.

I ugen efter nytår var det især de unge, der blev ramt. Da smitten tog fat for alvor i de følgende uger, ramte den især børnene. Den 5. januar genåbnede skoler og daginstitutioner, og de måtte ikke længere lukke ned eller begrænse åbningstiden i tilfælde af smitteudbrud, som man gjorde i epidemiens tidligere faser. I flere uger blev flere end 10 pct. af skolebørnene smittet. Kulminationen blandt børnene indtraf omkring 20. januar, altså midt i den periode, hvor indsamlingen af svar til denne undersøgelse stod på.

I kølvandet bredte smitten sig til de ansatte og forældrene, der har passet syge børn og som næppe har haft så mange muligheder for at være ekstra forsigtige.

Blandt vores svarpersoner er det altså navnlig børneforældrene i trediverne og fyrrene, der blev ramt – hvilket også er de aldersgrupper i figuren, hvor *færrest* blev mere forsigtige. I disse aldersgrupper har langt de fleste sygdomsforløb heldigvis været mindre alvorlige. Mange fik erfaringer, der bekræftede den almindelige formodning om, at Omikron giver mildere forløb og at der ikke var grund til særlig forsigtighed.

Havde smitten omvendt taget fat i ældrebefolkningen først, havde samfundet muligvis ikke haft mod på fuld genåbning fra 1. februar. Men de ældre var i begyndelsen af året ganske forsigtige (selvom flere havde taget en chance juleaften). Ifølge figur 4 skruede 36-39 pct. af dem yderligere op for forholdsreglerne på grund af den smitsomme Omikron.

Det fik andelen af smittede blandt de 65+ årige til at falde fra 15 pct. omkring 1. november til 3-4 pct. af de smittede, mens svarene til Tryghedsmålingen blev samlet ind. I de dage, da resten af landet slog verdensrekorder i smitte, faldt antallet af 65+ årige endda *i absolutte tal!* Bunden blev nået med kun 5.400 smittede pr. uge ud af de 1,2 millioner 65+ årige (svarende til ½ pct. af aldersgruppen).

Ved afslutningen af spørgeperioden var tallet og andelen begyndt at vokse, men konsekvenserne var mest grå teori. Kurven over corona-døde havde endnu ikke passeret toppunktet for epidemiens 2. bølge på samme tid året før [1].

Der kunne da også kun mobiliseres en lille fjerdedel af befolkningen for flere restriktioner. Næsten dobbelt så mange var imod – jf. figur 5.

1 Statens Serum Institut kunne dog rapportere et stigende antal smittede og døde på plejehjemmene uge for uge. Og antallet af døde havde ligeledes en stigende tendens med dobbelt så mange døde af Covid i sidste uge af januar som i sidste uge af december. Se SSI: Ugentlige tendenser: covid-19 og andre luftvejsinfektioner Uge 6. Side 20.

Figur 5 – Strammere og slappere

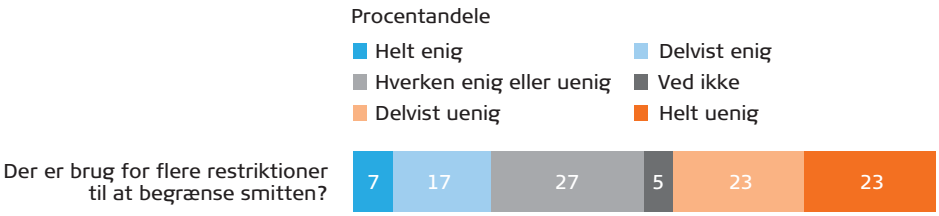

Spørgsmål: Antal svarpersoner 2544
Kilde: Tryghedsmåling Januar 2022

Tilsvarende var der i januar ca. dobbelt så mange enige som uenige i udsagnet "Det er en fordel, at så mange smittes i øjeblikket, fordi befolkningen hurtigt bliver immun over for corona". 42 pct. var helt og delvis enige mod 18 pct. helt og delvis uenige. Igen er gruppen med et mindre godt helbred helt overvejende uenig.

En tilsvarende andel af befolkningen som helhed afviste udsagnet "Regeringen og myndighederne har helt mistet kontrollen med corona-epidemien". 45 pct. erklærede sig uenige, men 24 var mere eller mindre enig. At "Corona-epidemien i Danmark ville være overstået til sommer" turde flertallet dog ikke tro: 28 pct. tilsluttede sig forudsigelsen, mens 31 pct. var uenige. Endnu flere foretrak at vente med at lette på hatten til manden er i sigte.

2. Hvor galt gik det med trivslen?

Tryghedsmålingen i marts 2021 vakte opsigt, fordi den for første gang dokumenterede et markant fald i befolkningens trivsel i løbet af corona-perioden.

Fra sommeren 2019 til marts 2021 faldt vores almindelige tilfredshed med tilværelsen 6,9 til 6,4 på en skala fra 1 til 10.

0,5 point på en ti-punktsskala er meget, og det gav især panderynker, at faldet blandt unge var så voldsomt: blandt de 18-24-årige var tilbagegangen i trivsel mere end dobbelt så stor som i resten af befolkningen. Blandt studerende var faldet hele 1,44 point.

Også kvindernes livstilfredshed blev reduceret særlig kraftigt. Vi målte en tilbagegang på 0,67 hos kvinder med 0,33 hos mænd. Det blev associeret med den ensomhed og de andre sociale afsavn, som også kunne ses i undersøgelsen. Det ramte unge meget mere end ældre og markant flere kvinder end mænd.

Marts 2021 var et af de svære tidspunkter i pandemien. Befolkningen havde levet med omfattende nedlukninger i tre måneder, og smitten med Alpha-varianten lå stadig så højt mange steder, at det var svært at skimte det meget omtalte lys for enden af tunnelen.

Spørgsmålet er så, om alt var blevet godt igen i januar 2022 efter en meget kortere og mindre indgribende nedlukning og udsigt til en næsten total genåbning.

Svaret kan ses i figur 6.

Figur 6 – Trivsel igen

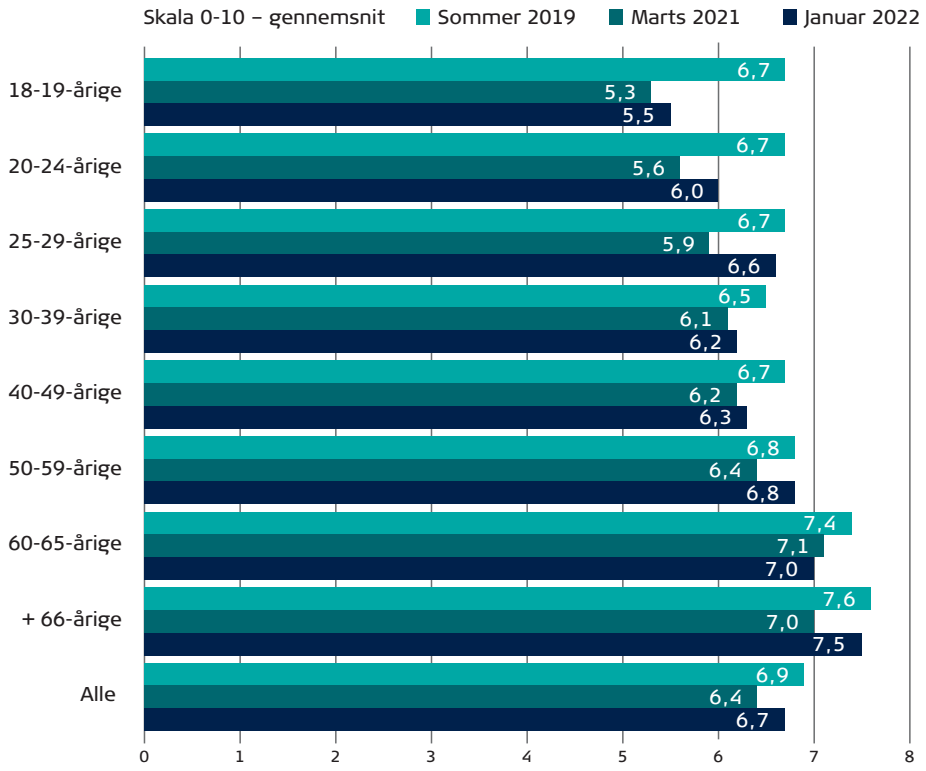

Spørgsmål: Alt i alt, hvor tilfreds vil du sige, at du er med tilværelsen for tiden? Skal fra 0-10, hvor 10 er Meget tilfreds.
Kilde: Tryghedsmålingerne

Mellem den skønne og corona-fri sommer 2019 og den buldrende coronasmitte i den mindre charmerende januar 2022 ses en tilbagegang i livstilfredshed fra 6,9 til 6,7. Den meget dramatiske tilbagegang i marts er altså ikke længere så dramatisk. Og i det seneste tal er niveauet det samme for mænd og kvinder.

Derimod er der bemærkelsesværdige forskelle på aldersgrupper – jf. figur 6.

De ældste stortrivedes gennemgående, mens de yngstes trivsel fortsat lå tydeligt under befolkningsgennemsnittet. Det gjaldt især de 18-19-årige[2], men der er også langt fra trivselsniveauet blandt de unge først i tyverne og op til deres forældre og bedsteforældre [3].

2 De 18-19-årige er så få i undersøgelsen, at vi ikke har statistisk sikkerhed for, at tallet holder. Vi har på den anden side set den ringe livstilfredshed blandt de 18-19-årige i flere undersøgelser, hvilket bestyrker mistanken om, at det er mere end en tilfældighed.

3 En helt parallel udvikling ses i udviklingen i trygheden, hvor de ældres tryghed er steget meget kraftigt i perioden 2019-21. Se: Tryghed og utryghed i Danmark s. 10 ff. TrygFonden 2021.

Det ændrer heldigvis ikke ved, at vi ser fremskridt for gruppen først i tyverne sammenlignet med den deprimerende marts 2021. Gruppen sidst i tyverne trivedes bedre end befolkningens gennemsnit.

Men her stopper fremgangen også. For mange mellem 30 og 50 var marts 21 en svær tid med børn i hjemmeskole på fjerde måned. I januar 2022 har alle børnefamilier skullet navigere i et uforudsigeligt terræn, hvor skiftevis de selv og deres børn blev lagt ned med corona. De ældre aldersgrupper, der ikke har haft de problemer, er til gengæld blevet endnu mere tilfredse med det liv, de lever *for tiden* [4].

4 Det gælder strengt taget ikke de 60-65-årige, men det skyldes nok en skævhed i gruppens sammensætning i marts-undersøgelsen, hvor gruppen havde en uforklarligt høj livstilfredshed.

3. Opbakning til corona-kursen

Vi så ovenfor, at et relativt flertal var enig i den officielle kurs i januar om at lempe restriktionerne, selvom smitten steg og steg.

Flertallet vokser, når man spørger om myndighederne alt i alt "gør for meget, passende eller for lidt for at bekæmpe coronasmitten?"

60 pct. fandt niveauet passende, 17 pct. syntes, at myndighederne gjorde for meget. 14 pct. mente, at de burde have taget hårdere fat.

Det er også den almindelige mening, at regeringen har været god til at ramme balancerne mellem de mange forskellige hensyn og gruppeinteresser, der er blevet udfordret under epidemien.

Svarpersonerne er blevet bedt om at tage stilling til ti forskellige forhold, der har skullet afbalanceres over for hinanden i epidemien.

Selvom man lægger er "*for-meget-kritikerne*" og "*for-lidt-kritikerne*" sammen, er de i alle tilfælde færre end dem, der finder at regeringen netop har taget et "passende" hensyn. I seks af de ti spørgsmål er flertallet af tilfredse på 50 pct eller større.

Trækker man "for-meget-kritikerne" fra "for-lidt-kritikerne" får man et indtryk af, hvilken form for kritik, der var mest udbredt i januar 2022. Det ses i figur 7.

Figur 7 – Udbredt kritikker

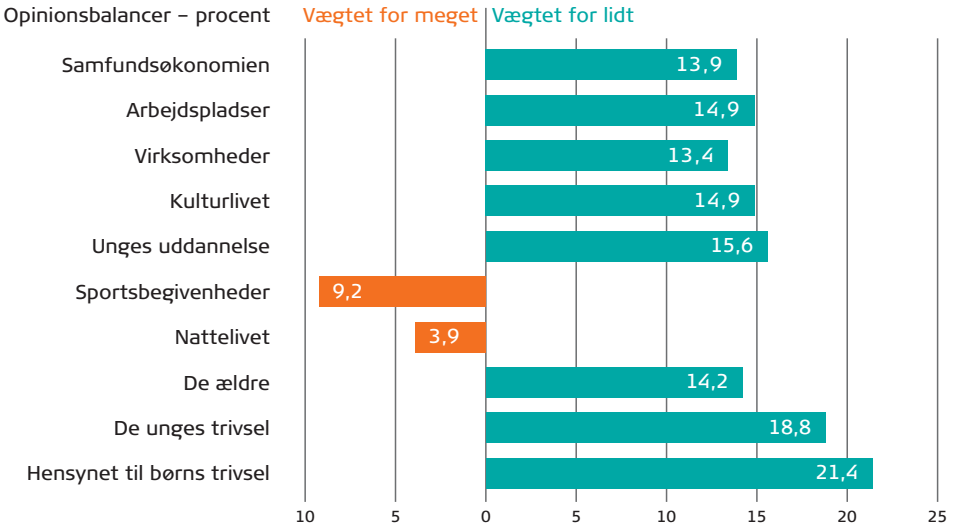

Spørgsmål: Har de følgende hensyn fyldt for meget, tilpas eller for lidt i regeringens håndtering af coronaepidemien? Hensynet til ... Skala: Fyldt for meget. Fyldt tilpas, Fyldt for lidt, Ved ikke/Vil ikke svare. Antal svarpersoner: 2544.
Kilde: Tryghedsmåling. Januar 2022

Blandt det mindretal i befolkningen, der er kritisk, går kritikken som oftest på, at der tages *for lidt* hensyn. Kun når det gælder sport og natteliv, finder et flertal af kritikerne at regeringen har givet *for meget* plads.

Da spørgsmålene er stillet flere gange siden november 2020, er det også tydeligt, at kritikken afspejler udviklingen i epidemien og samfundet, inklusiv regeringens skiftende forsøg på at håndtere de monstridende hensyn.

I januar '22 var den mest udbredte kritik, at der ikke blev taget tilstrækkeligt hensyn til børnenes trivsel i en dagligdag med tårnhøje smittetal. Derimod var de færreste i januar '22 nervøse for, at coronarestriktioner koster arbejdspladser. Situationen var ganske anderledes i målingen fra marts 2021 efter den lange nedlukningsperiode.

Noget lignende gælder synet på unges uddannelsesforhold. De var ikke højt på dagsordenen i november 2020, men det *kom* de under den endeløse nedlukning, og det gav sig udslag i målingen i marts 2021. Siden blev forholdene for elever og studerende bedre, og toppen er taget af kritikken. Kritikken af unges almindelige trivsel er derimod ikke stilnet af.

I november ‘20 var der stærk sympati for ensomme ældre, der i måneder havde været næsten afskåret fra deres nærmeste. I januar 2022 var der færre kritikere, der ville prioritere hensynet til de ældre op. Der var på den anden side endnu færre, der ønskede at skubbe hensynet til de ældre mere i baggrunden. Det gjaldt også de unge. Kun 12 pct. af de 18-29-årige ville prioritere hensynet til ældre ned.

At endnu færre af de 60+ årige (6 pct.) var på samme kritiske galej kan ikke undre. Og det ændrer ikke det store billede af en solidaritet mellem generationerne, der gik begge veje: De fleste 60+ fandt det berettiget at bekymre sig om de unges mistrivsel. Kun 14 pct. af dem syntes, at regeringen har gjort for stort et nummer ud af det.

Den beherskede kritik af balancegangen genfindes hos de politiske partiers vælgere – med små variationer. I alle partier finder et flertal af vælgere (fra valget i 2019), at regeringens vægtning har været tilpas på alle de nævnte spørgsmål. Eneste undtagelse er Liberal Alliances vælgere, hvor et lille flertal synes, at regeringen har taget for let på de økonomiske hensyn (stikprøven af LA-vælgere er dog ret lille og derfor statistisk usikker).

Lidt mere uenighed er der om udsagnet: ”Politikerne har begrænset borgernes frihed under coronakrisen” med svarmulighederne ... for lidt, for meget eller tilpas.

Ser man på befolkningen under ét, finder 57 pct., at begrænsningerne i friheden har været tilpas. 11 pct. havde gerne set flere begrænsninger, mens 24 pct. synes, at de har været for meget. Otte procent har ikke ønsket at svare.

Andelen af ”tilpasse” var også 57 pct. i marts 2021, men lidt færre efterspurgte dengang flere begrænsninger. Til gengæld fandt lidt flere (28 pct.) tilbage i marts, at begrænsningerne var for vidtgående.

4. Tillid og vaccineskepsis

Coronapandemien stillede store principielle spørgsmål om trygheden, friheden, samfundssolidariteten og tilfredsheden med tilværelsen. Samtidig opstod påtrængende og konkrete spørgsmål om den enkeltes helbred, privatøkonomi, livsværk og familieliv. Mange følte sig klemt eller glemt. Sygeplejerskerne gik i strejke.

Det skulle de ansvarlige samfundsaktører alt sammen håndtere – ved siden at epidemien selv. De skulle skaffe vacciner og distribuere dem retfærdigt. De skulle opbygge test- og sporingssystemer, der kunne håndtere en hel befolkning. De skulle modvirke krak og massearbejdsløshed. De skulle spille sammen med resten af verden og et hjemligt forskermiljø. Undervejs viste covid sig som en endnu mere lumsk og uforudsigelig modstander end ventet. Forståelsen, strategien og de konkrete anbefalinger måtte skiftes ud flere gange. Logikken var ikke altid indlysende.

Den offentlige samtale foregik i en larm af skandaler, mistillid og beskyldninger om manipulation, magtfuldkommenhed, grundlovsbrud. Nogle offentlige debattører mente, at regeringen var i færd med at indføre et Orwelsk diktatur og endnu mere alternative virkelighedsopfattelser bredte sig i/på sociale medier.

Så det var et godt spørgsmål, hvor længe befolkningen kunne se fornuften i myndighedernes corona-håndtering. Spørgsmålet er stillet fem gange i løbet af pandemien. Resultaterne ses i figur 8.

Figur 8 – Fornuft eller mangel på samme

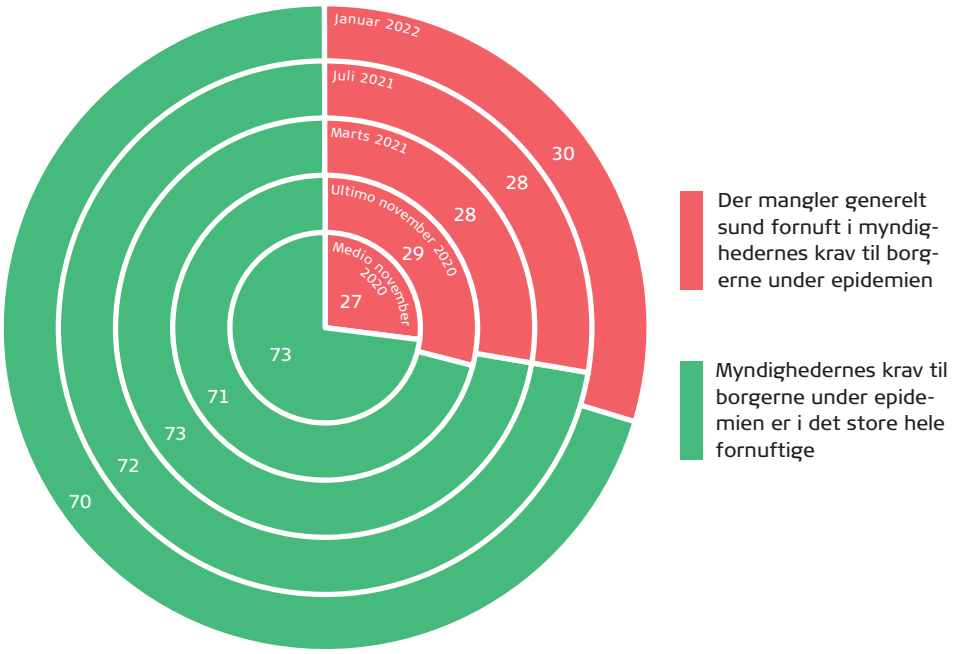

Spørgsmål: Hvilket synspunkt kommer tættest på dit eget (selvom du måske ikke er helt enig) ?
Kilde: Tryghedsmålingerne

Svaret er, at syv ud af ti stadig kunne se fornuften i januar 2022. Tre ud af ti var stået af. Bemærkelsesværdigt nok, har andelen næsten ikke flyttet sig i hele perioden med mink-aflivningen, ministerfyringen, de høje dødstal i vinteren 20-21, den langstrakte nedlukning, dommene over Men in Black, kommissionsundersøgelsen, departementschefens sms'er osv. osv. osv.

Det betyder på den anden side ikke, at de implicerede undgik ridser i lakken. Respekten for myndighedernes indsats er mindre end i tiden før den alvorlige kontrovers om mink-erhvervet i slutningen af november.
Det ses i figur 9.

Figur 9 – Hvor godt gjorde de det?

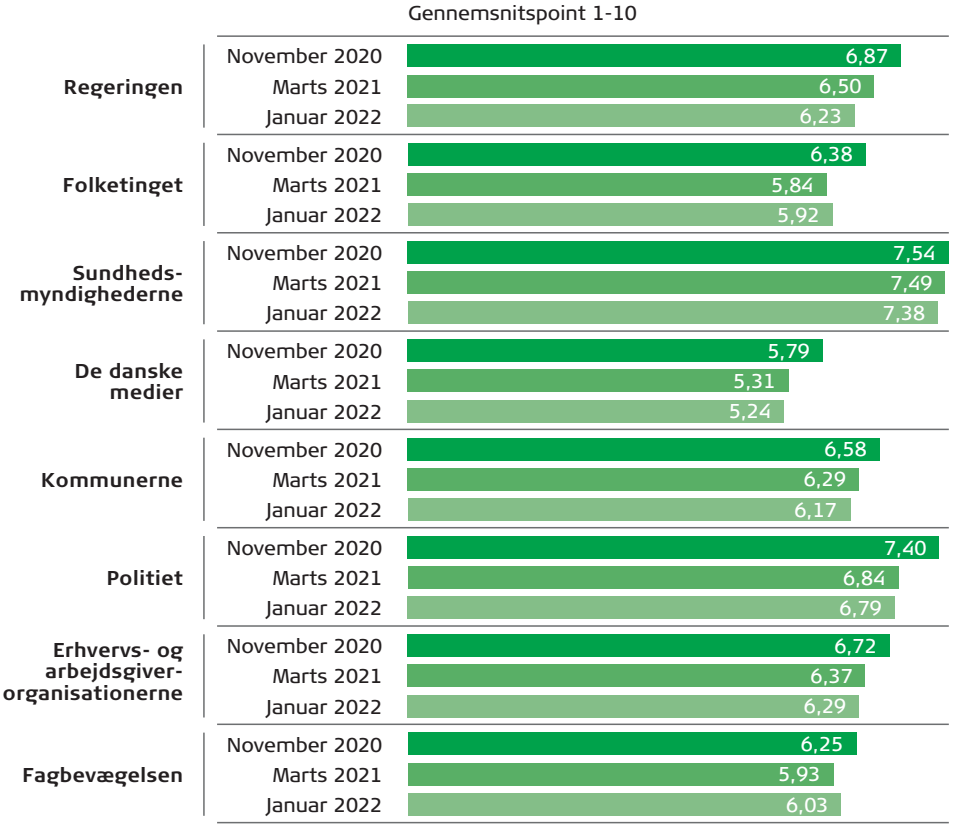

Spørgsmål: Hvordan synes du følgende personer og institutioner har håndteret deres opgave under coronaepidemien på en skala fra 0 – 10, hvor 0 er virkelig dårligt og 10 er virkelig godt?
Kilde: Tryghedsmålingerne.

Den største taber er regeringen, der hat sat 0,64 point til på ti-punkts-skalaen siden november '21.

Der er dog ikke meget, der tyder på at den politiske opposition har vundet på det. Regeringens kritikere i Folketinget er stadig bagud på point – med en tilbagegang på 0,45.

Politiet satte næsten 0,62 point til efter mink-aflivningen og en ordens-håndhævelse, der ikke har været lige populær i alle kredse. De scorer dog stadig næsthøjest af alle, ligesom i alle tidligere målinger.

At medier og erhvervsorganisationer har fået et lidt dårligere omdømme skyldes sandsynligvis, at de som udgangspunkt lå meget højt i november 2021. På det tidspunkt var opbakningen til de bærende samfundsinstitu-

tioner på historiske højder [5]. De blev hævet af det tidevand, der løfter alle både – og sænker dem igen.

I den sammenhæng er det ekstra bemærkelsesværdigt, at sundhedsmyndighederne – med Sundhedsstyrelsen i spidsen – stort set har bevaret sin rekordhøje agtelse i befolkningen.

Selvom bedømmelsen af regeringens og Folketingets performance er mindre positiv end før minkkrisen mv., er tilliden til politikerne fortsat ganske høj – både sammenlignet med tidligere og med de fleste andre lande.

Tilliden er en sammensat størrelse, der kan måles på flere måder. En af de meget brugte kaldes "pragmatisk tillid", og fokuserer på om politikerne i sidst ende træffer ansvarlige beslutninger, uanset om politikerne selv fremtræder tillidsvækkende eller ej.

Efter finanskrisen og reformpolitikken i 10'erne var der mindre tro end mistro med hensyn til danske politikere efter denne målestok. Den pragmatiske tillid voksede lidt i forbindelse med valget i 2019, men i epidemien tog den for alvor fart. Det ses i figur 10.

Figur 10 – Tillid til politikerne

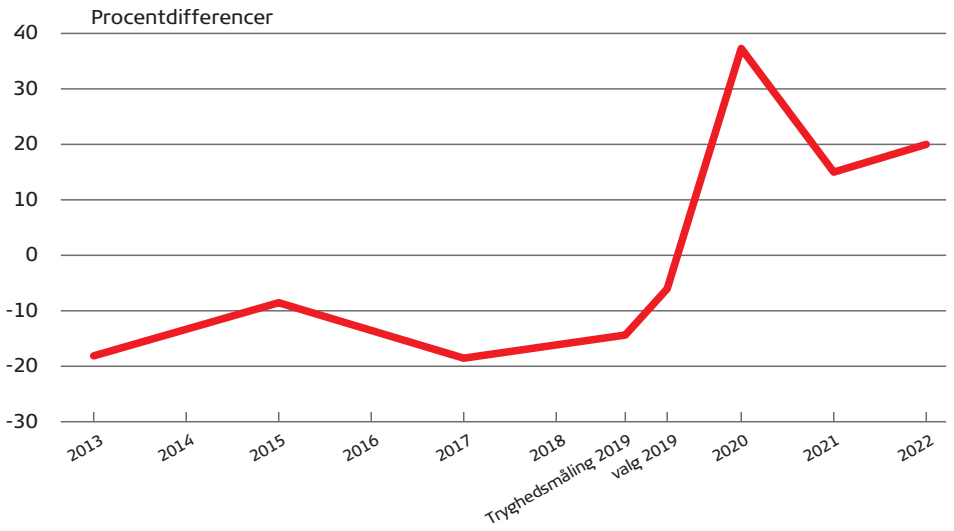

Spørgsmål: Man kan i almindelighed stole på, at vore politiske ledere træffer de rigtige beslutninger for landet. Svar: Helt enig, enig, hverken enig eller uenig, delvist uenig, helt uenig.
Kilde: Tryghedsmålingerne og Aalborg Universitets valgundersøgelse 2019 (kaldet *valg 2019* i figuren)[6].

5 Se Tryghed i Danmark før og under coronakrisen s. 157 ff. og Tryghed og utryghed i Danmark 2021 s. 36 ff. TrygFonden.

6 Valgundersøgelse2019 er en ny interviewrunde med svarpersonerne i Tryghedsmåling 2019, som YouGov gennemførte umiddelbart efter folketingsvalget. Aalborg Universitet var ansvarlig for undersøgelsen, der fik støtte fra Columbus Fonden og Mandag Morgen.

Den pragmatiske tillid er reduceret igen efter toppunktet i epidemiens start, da den nåede et niveau, der aldrig før er målt i Danmark. Men den ligger fortsat højt sammenlignet med årtiet før og den er endda vokset lidt i målingen fra januar 2022 [7].

Det er en almindelig udlægning, at det netop er den høje tillid, der har æren af den høje tilslutning til vaccineprogrammet i Danmark – der igen har en stor del af æren for, at Danmark kom så relativt uskadt igennem epidemien.

Omvendt bekræfter tryghedsmålingen en klar forbindelse mellem politisk mistillid og vaccineskepsis. I alt angiver seks procent af vores svarpersoner – 145 i alt – at de slet ikke er vaccineret.

Blandt dem er procentdifferencen på *minus* 45 på spørgsmålet , der måler den pragmatiske tillid. I befolkningen som helhed er den plus tyve procent – jf. figur 10.

Blandt de uvaccinerede er ikke færre end 43 pct. *helt* uenige i, at man "i almindelighed kan stole på, at vore politiske ledere træffer de rigtige beslutninger for landet."

De uvaccinerede findes over hele det politiske spektrum, måske med en lidt stærkere koncentration på den egentlige højrefløj. Der er også op imod en tredjedel, der ser ud til at befinde sig langt fra det politiske system: 16 pct. stemte ikke til folketingsvalget i 2019 og yderligere 11 pct. kan ikke huske, hvem de krydsede ved. 9 pct. angiver, at de ikke havde stemmeret, antageligt fordi de ikke er danske statsborgere.

De uvaccinerede er gennemgående lidt mindre utrygge for smitten end andre. Normalt er de trygge også dem, der trives bedst, men sådan forholder det sig langt fra i dette tilfælde. De uvaccinerede når kun et gennemsnit på 5,5 på den trivselsskala, der blev præsenteret i figur 6 – hvor befolkningen i gennemsnit lå på 6,7. En lignende sammenhæng kendes fra andre undersøgelser, men her er den ganske stærk.

7 Undersøgelser, der er foretaget i YouGovs spørgepanel, har gennemsnitligt mindre tillid til bl.a. politikerne end vi måler i bl.a. universiteternes valgundersøgelser. Der er tale om en såkaldt "husskævhed", som man finder hos alle institutter og som ikke kan fjernes ved at veje data. Det er derfor sandsynligt, at niveauet af pragmatisk tillid til politikerne ligger højere i befolkningen, end det vi måler her. Som vist i tidligere Tryghedsmålinger er husskævheden stabil, så data giver et pålideligt billede af **udviklingen**.

Hvordan trivsel og tillid til politikerne hænger sammen, ved vi ikke. En hypotese kunne være, at vanskelige forhold i livet både rammer trivslen og tilliden til politikerne.

Vi kan ikke vide om det gælder for de uvaccinerede generelt, eller hvilke livsproblemer, der kunne være tale om. Vi kan dog se, at andelen af uvaccinerede arbejdsløse i undersøgelsen er 3-4 gange højere end i befolkningen som helhed. Da ledigheden er meget lav, udgør de dog ikke nogen stor andel af de seks procent uvaccinerede.

Ser man på de beskæftigede finder man lidt flere uvaccinerede blandt selvstændige, ufaglærte og lærlinge. De faglærte og funktionærerne ligger derimod under gennemsnittet. Men når vi kun ser på de uvaccinerede er både stillingsgrupperne og forskellene imellem dem for små til de store konklusioner.

Om undersøgelsen

Denne undersøgelse er gennemført af YouGov for Tryghedsmålingerne mellem 14. og 24. januar 2022 via internettet med udgangspunkt i YouGov Panelet i Danmark. I alt er der gennemført 2544 interview inden for målgruppen blandt befolkningen i alderen 18+ år. Data er efterfølgende vejet, så svarene svarer til befolkningens fordeling på køn, alder, uddannelse og bopælsregion (jf. Danmarks Statistik).

Data sammenholdes med følgende andre undersøgelser, der er gennemført:

1. Tryghedsmålingen 2019: maj-august 2019.
2. Opfølgning efter pandemien: 17.-22. maj 2020.
3. Særmåling, Corona: 6.-17. november og efterfølgende kontrolmåling 25.-28. november 2020.
4. Særmåling, Corona: marts 2021.
5. Tryghedsmåling 2021: 11. juni – 19. juli 2021.

Undersøgelserne er designet af professor Jørgen Goul Andersen, Forskningschef i TrygFonden Anders Hede og Jacob Andersen, Dansk Kommunikation. Jacob Andersen har forfattet teksterne. Undersøgelserne er udgivet i Tryghedsmåling 2019-20 og Tryghedsmåling 2021 samt et en række notater i stil med dette.

De kan findes på https://www.tryghed.dk/viden.
De to rapporter kan bestilles (gratis) hos TrygFonden.